

İlköğretim Okulları Yönetmeliklerinin Uygulanmalarının Eğitim Yönetimi Bilim Alanı Yeterliklerine Uygunluk Düzeyine İlişkin Eğitim Denetçisi Algıları¹

Mehmet ÖZBAŞ² Sait AKBAŞLI³

Özet: Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okulları yönetmeliklerinin eğitim yönetimi mesleki yeterliklerine hangi düzeyde uygun olduğunu eğitim denetçisi algılarına göre belirlemektir. İlköğretim uygulamalarına ilişkin var olan durumun saptanmaya çalışıldığı bu araştırma, karşılaştırmalı türden tarama modeli niteliğinde yordayıcı bir çalışmadır. Araştırma evreni 2011-2012 öğretim yılında Türkiye genelinde, valiliklere bağlı olarak görev yapan 2833 eğitim denetçisinden oluşmaktadır. Araştırma örnekleme ise bölgeler ve illere göre denetçi sayıları esas alınarak basit tesadüfi küme örnekleme yöntemiyle seçilen 338 denetçi alınmıştır. Araştırmada kullanılan “İlköğretim Okulları Yönetim Zorunlulukları Ölçeği” araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin kapsam geçerliliği açısından incelenmesi amacıyla akademisyen değerlendirmelerine başvurulmuş; yapı geçerliliği için ise faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizine esas veriler, ön uygulamaya katılan 84 denetçiden elde edilmiştir. Yapılan analizler sonucu ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik açısından gerekli koşulları taşıdığı ve çok faktörlü olduğu görülmüştür. Araştırma bulgularına göre, ilköğretim okullarında, “öğrenci kişisel gelişim hizmetleri ile öğretim hizmetleri” faktörlerinde öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek yönetmelikler sergilenmemektedir. Eğitim yönetimi alanında akademik öğrenim görmüş denetçiler, ilköğretim okulu yönetimlerini, eğitim yönetimi bilim alanı mesleki kriterlerinin uygulanması konusunda oldukça yetersiz bulmaktadır. Araştırma sonuçları ilköğretim okulu yöneticilerinin öğretim liderliği rollerini gerçekleştiremediklerini göstermektedir. Araştırma sonuçları doğrultusunda, okul yöneticiliğinin “öğretmenlik mesleği” için sahip olunan yeterliklerle yerine getirilemeyecek bir meslek alanı olduğunun kabul edilmesi gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İlköğretim, Yönetmelikler, Eğitim Yönetimi, Yönetim Mesleği, Eğitim Yönetimi Mesleki Kriterleri, Eğitim Yönetimi Mesleki Yeterlikleri, Eğitim Denetçisi.

Perceptions of Educational Supervisors Related to the Elementary Schools Administrative Practices to the Compliancy level of Educational Administration Scientific Field

Abstract: The aim of this study is to determine on which level the elementary schools practices are compliant to the educational administration professional competence according to the perceptions of educational supervisors. This research in which current situation related to the elementary education implementations has been tried to be determined has been a comparative and predictive study in screening model quality. The population of this study is consisted of 2833 education supervisors who were working under Governors in 2011-2012 instruction year throughout Turkey. There are 338 supervisors in the sample of the study who are determined by taking into account the number of the supervisors according to regions and provinces with the simple random clustering method. “The Scale of the Elementary Schools Administration Obligations” is developed by the researchers. In order to investigate the study for scope validity academicians’ evaluations are requested; factor analysis is performed for structural validity. The fundamental data used in the factor analysis is obtained from the 84 supervisors who attended the pre-application. The results of the analyses showed that the study has required validity and reliability conditions and is multi factored. According to the research findings, no administrative effectiveness that could meet students’ needs can be exhibited in “student individual development services and education services” factors. Supervisors, who received education academically in education administration area, indicate that elementary school administrations are quite insufficient with respect to applying the education administration science area professional criteria. The results of the research show that the administrators of elementary schools cannot realize their instruction

¹ Çalışma, 12-13 Ekim 2012 Tarihlerinde EYUDER Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği ile Nevşehir Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nce düzenlenen EYFOR III. Eğitim Yönetimi Forumu’nda sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

² Doç. Dr. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi ozbas68@gmail.com

³ Doç. Dr. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi sakbasli@gmail.com

İlköğretim Okulları Yönetmeliklerinin Eğitim Yönetimi Bilim Alanı Yeterliklerine Uygunluk Düzeyine İlişkin Eğitim Denetçisi Algıları

leadership roles. With the direction of the research results, it is proposed that school administration is not a profession area that could be fulfilled with possessing "teaching profession" capacity must be accepted.

Key words: *Elementary Education, Administration Practices, Educational Administration, Administration Profession, Education Administration Professional Criteria, Educational Administration professional Competence, Educational Supervisor.*

Giriş

Eğitim sistemlerinin varlıklarını etkili olarak sürdürebilmesi, hangi tür ve kademedede olursa olsun yasal ve yönetsel zorunluluklar yanında hizmet sundukları kesimlerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılama düzeylerine bağlıdır. Bir ülkede, eğitim sisteminin temelini oluşturan okullar, yönetim ve öğretim olmak üzere başlıca iki alanda hizmet üretmektedirler. Demokratik eğitim sistemlerinin temellerini oluşturan okullarda, gereken etkililik, verimlilik ve kalitenin sağlanabilmesi, hem yönetim hem de öğretim hizmetlerinin alanlarında öğrenim ve liyakat sahibi insan kaynaklarınca yürütülmesi gerekir.

Problem Durumu

Türk eğitim sisteminde, 'öğretmenlik', görevin gerektirdiği yetki, sorumluluk ve zorunluluklar açısından hizmet öncesi akademik öğrenim gerektiren bir meslek olarak kabul edilmesine rağmen, 'eğitim ve okul yöneticiliği ile eğitim denetçiliği', hizmet öncesi akademik öğrenim gerektiren meslekler olarak kabul edilmemektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, eğitim yönetimi alanında istihdamı, görev yapmakta olan öğretmenler arasından sağlamaktadır. Öğretmenlerin 'hizmet içi eğitim' yoluyla eğitim yönetimi için gerekli yeterlikleri kazanabilecekleri varsayılmaktadır. Bu anlayışın temelini "Meslekte esas öğretmenliktir." yaklaşımı oluşturmaktadır. Akademik düzeyde bir öğrenim görmeksizin; yalnızca hizmet içi eğitim yoluyla eğitim yöneticisi yetiştirme uygulaması, eğitim yönetimi alanının akademik çevresini oluşturan "Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi" Bilim Dalını da etkisiz hale getirmektedir. Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi bilim dalı, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kuram-uygulama bütünselliğinde bir çalışma sahası kabul edilmesine rağmen, Türkiye'de, bu bilimsel disiplin alanına, kamu eğitim yönetimince uygulamada yeterince temsil yetkisi verilmemektedir. Eğitim bilimleri alanının temel akademik faaliyet çevrelerinden birini oluşturan bu bilimsel disiplin alanından, akademik derece alan meslek mensupları, Milli Eğitim Bakanlığı'nca yeterli istihdam imkanlarına kavuşturulamamaktadırlar (Açıkalin, Şişman ve Turan, 2007; Balcı, 2010; Şişman, 2012, Taymaz, 2011). Bu durumun ortadan kaldırılabilmesi ve eğitim yönetimi alanına ilişkin mesleki gerekliliklerin, kriterlerin hedefler doğrultusunda karşılanabilmesi için, yönetim mesleğinin alan uzmanlarınca gerçekleştirilmesi gerekir. Sistemin değişen ihtiyaç ve beklentilere cevap verebilmesi için ise eğitim yönetimi alanında, etkililik ve verimliliği sürekli kılacak, denetlenebilir ve hesap verebilir bir uygulama yaklaşımı zorunludur (Balcı, 2011a; Johansson, 2004; MEB, 2011; Özbaş, 2009; Rebore, 2004).

Türk eğitim sistemi, bütünsel bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde temel problemlerin, yönetim uygulamalarından kaynaklanan sonuçlara ilişkin olduğu görülebilir. Yönetmelik uygulamalardan beklenen sonuçlar hedefleri karşılayamamaktadır. Bu olguyu yönetsel duyarsızlık, öğretmen yetiştirme sistemi ve öğrenci performansının yetersizliği; okul öncesi, ilk, orta ve yükseköğretimin çevre memnuniyetini karşılamaktan uzak olması gibi sonuçlar açıkça ortaya koymaktadır. Kuram ve uygulamacıların algılarıyla araştırma bulguları da bu olguyu destekler nitelikte veriler içermektedir (Akbaşlı, 2010; Aydın, Sarier ve Uysal, 2012; Balcı, 2008; Bayrakçı, 2007; Büyüköztürk, Altun ve Eyidoğan, 2009; Çelik ve Kavak, 2009; Demirtaş, Üstüner ve Özer, 2007; Karagözoğlu, 2009; Şekerci ve Aypay, 2009).

Eğitim sistemlerinin varlığını sürdürebilmesi, hizmet sunduğu kesimlerin ihtiyaç, ilgi ve beklentilerine cevap verebilmesi ile mümkündür. Eğitim örgütlerinin, kendilerini gerçekleştirecek bireyleri yetiştirebilmesi ise hizmet birimlerinin her yönüyle yeniden örgütlenmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, okullarımızın gerekli işlevleri karşılayabilmesi; öncelikle eğitim sisteminin içinde bulunduğu yönetim anlayışını 21. Yüzyılın koşullarına uygun bir yaklaşımla değiştirmesine bağlıdır. Okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar, her kademe ve türdeki bütün okulların, içinde bulunulan çağın gerektirdiği gelişim ve değişim hızına ayak uydurabilmeleri için, çok yönlü ve geniş bir bakış açısıyla yönetilmeleri gerekir. Okullardan beklenen bu işlevlerin gereğince karşılanabilmesi için, öncelikle eğitim

yönetimi mesleğinin gereklerine uygun yeterlikler kazanmış yöneticilere ihtiyaç vardır. Okul yöneticileri, eğitim ve okul yöneticiliği mesleğinin gerekliliklerine uygun nitelikleri, etkili bir akademik öğrenme sürecinden geçmeden kazanamazlar (Aydın, 2009; Balcı, 2011a; Hoy ve Tarter, 2004; Norton, Webb, Dlugosh ve Sybouts, 1996; Weaver, Landers, Stephens ve Joseph, 2003). Akademik öğrenim sürecinde yöneticilere, kuram ve uygulamanın bütünleştirildiği öğretim etkinlikleri aracılığıyla örgütsel yönetim süreçleri açısından gerekli olan liderlik becerileri edindirilir. Bu şekilde liderlik becerileriyle donanmış yöneticiler, öğrencilerin bireysellikleri kadar, sosyalliklerinin de önemsendiği demokratik nitelikler kazanmaları için gayret sarf eder.

Demokratik niteliklerle donanmış bireyler, okul yönetimine çok yönlü katılımları sağlanmış; sosyal, doğal ve evrensel çevreye duyarlı, etkili okullar aracılığıyla yetiştirilebilir. Bu bağlamda okul yöneticilerinin en temel işlevi, okulları hem öğretmenler hem de öğrenciler için, üyesi olmaktan dolayı mutlu oldukları bir yer haline getirmektir. Öğretmenler için örgütsel bağlılık ve iş doyumunun sağlandığı, öğrenciler için ise kendilerini gerçekleştirme merkezleri haline getirilmiş okulların en önemli özelliklerinden biri demokratik örgüt iklimidir. Demokratik örgüt iklimi, okul içinde öğrenciler ve öğretmenler, okul dışında ise başta aileler olmak üzere sosyal çevreyle etkili iletişime, işbirliğine ve eşgüdümlü yönetsel uygulamalara dayalı etkinlikler aracılığıyla gerçekleştirilebilir (MEB, 2012; Smith, 2005). Eğitim sürecinin, özellikle akademik işlevler açısından önemli bir aşamasını oluşturan ilköğretim okullarının yönetsel etkililik durumları, kuram-uygulama bütünlüğünde geniş kapsamlı araştırmalara konu edinilmek durumundadır. Bu araştırma sürecinde, ilköğretim okullarında gerçekleştirilmekte olan yönetsel uygulamalar, 'eğitim yönetim ve denetimi bilim alanının yeterlikleriyle mesleki kabul kriterlerine' uygun olarak, "yönetim süreçlerine ilişkin etkinlikler, öğrenci kişisel gelişim ve öğretim hizmetleri" olmak üzere üç faktörde ele alınmıştır (Balcı, 2008; Rebore, 2004; Smith, 2005; Şekerci ve Aypay, 2009; Şişman, 2012).

Yönetim Süreçleri: Eğitim yönetimi ve denetimi mesleğinin kabul kriterlerine dayalı olarak, yapılacak iş ve etkinliklerin neler olacağına etkilenenlerle birlikte karar verme, eylemleri planlama, bütçeleme, görev dağılımı, eşgüdümleme, iletişim, etkileme ve denetim yönetim süreçleridir. İlköğretim okullarında, yönetim süreçlerinin en önemli aşamasını karar eylemi oluşturmaktadır. Bu süreçte, "Bir karar ve bu karardan etkileneceklerin, karar eylemine katılımlarının sağlanmasıyla o kararın gerçekleşme olasılığı artar." varsayımından hareket edilmesi, oldukça önemli yönetsel uygulama yaklaşımıdır. Bu bağlamda; özellikle öğretim sürecini ilgilendiren kararlara, öğrenci ve aile katılımının sağlanması, öğrenci özelliklerinin tanınması ve bu yönde uygulamalar gerçekleştirilmesi açısından önemlidir. Okullarda, yönetim ve öğretim işlerinden sorumlu insan kaynakları ile kararlardan etkilenecek sosyal bileşenlerin, eylem planlarının hazırlanması ve uygulamaya konulması süreçlerinden haberdar olması, örgütsel başarıda önemli bir etkidir. Planlanan eylemlerin gerçekleşmesi için, gerekli kaynakların sağlanması ve kullanımında ise şeffaf ve hesap verebilir bir sistemin işe koşulması gerekir. Yöneticilerin okullarında görev yapan insan kaynaklarının yeterliklerinin farkında olması, güçlü ya da zayıf yönlerinin neler olduğunu bilmesinin ön koşulu tanıma işlevidir. Tanıma işlevinin tam anlamıyla karşılanması, insan kaynaklarının hangi yönde başarılı, hangi yönde yetersiz olduğunu ortaya çıkaracak; böylece örgütlenme sürecinin amacına ulaşması sağlanacaktır. Örgütlenme sürecinin yeterlilik temelinde uygulamaya konulması, okulun insan kaynaklarının amaçlar yönünde eşgüdümlenmesine önemli katkıları olabilir. Bu bağlamda, okul yönetimi; özellikle öğretici insan kaynağının, işbirliği ve birbirini desteklemesi açısından daha işlevsel hizmetlerde bulunmasına öncülük edebilir (Balcı, 2011a; Daft, 2007; Öztekin, 2010; Öztürk ve Celep, 2009; Sergiovanni ve Starratt, 2007; Şekerci ve Aypay, 2009; Şişman, 2012).

Eğitim hizmetlerinin temelini, hizmetten yararlanan taraf olarak, öğrenciler ve aileleri; hizmeti sunan taraf olarak ise yöneticiler ve öğretmenler oluşturur. Eğitim üst yönetimi ise il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile Milli Eğitim Bakanlığı'ndan oluşur. Eğitim hizmetleri; bütünüyle insan odaklıdır. Eğitim sisteminde, iletişim başta okullar olmak üzere, bütün örgütün can damarı niteliğindedir. Bu nedenle okullardan başlanmak üzere, eğitim sisteminde, iletişimin karşılıklı saygı ve güvene dayanan, demokratik bir içerikte oluşmasına özen gösterilir. Yöneticilerin, demokratik birer iletişim lideri olarak, hem insan kaynakları hem öğrenciler hem de ilgili sosyal bileşenlerle etkileşim süreçlerinde, yetkilerinden çok etkilerini kullanmaları önemlidir. Etkili okul yöneticileri; aynı zamanda, örgütsel kararların hangi yönde gerçekleştiğini saptayıp değerlendirecek ve değerlendirme sonuçları doğrultusunda, gerekli yönlendirme çalışmalarını işe koşacak süreç odaklı denetim yapmak zorundadır (Akbaşlı ve Kavak, 2007; Balcı, 2007;

Özbaş; 2010). Gerçekleşip gerçekleşmediği belli olmayan ya da üzerinde amaçlar yönünde gerekli işlemlerin yapılmadığı kararlar, örgüte önemli bir katkı sağlayamaz.

Öğrenci Kişisel Gelişim Hizmetleri: Okulların en önemli varlık nedenlerinden biri, öğrencilere, ihtiyaç, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kendilerini gerçekleştirebilecekleri öğrenme imkânları ile çevreleri yaratmaktır. Bu nedenle her öğrencinin; öncelikle öznel koşullarında tanınması, daha sonra aile ve sosyal çevre bileşenleri açısından incelenmesi, ona sunulacak eğitim hizmetlerinin niteliği konusunda yöneticilere önemli ipuçları sağlayacaktır. Okullarda, öğrencilerin tamamına birbirinin aynısı gibi eğitim hizmetleri sunulması, demokratik eğitim sisteminin özünü oluşturan sosyal adalet ilkesiyle bağdaşmaz. Sosyal adalet ilkesinin ön koşulu, öğrenim sürecinde, öğrencilere öznel koşullarına uygun olarak, birbirine üstünlük sağlamayacak şekilde, fırsat ve imkân eşitliği sağlamaktır (Akbaşlı ve Kavak, 2008; Özbaş, 2012a, Özbaş, 2012b). Öğrencilerin her birine, okul yaşantıları aracılığıyla demokratik yaşamın gerektirdiği sosyal beceriler edindirilmeye çalışılır. Ayrıca onlara, okullarda kendilerini spor, müzik, sanat gibi alanlarda olumlu yönde geliştirebilecekleri fırsatlar sunulur. Bütün bu etkinlikler sürecinde yöneticilerin, okulun etkin birer sosyal bileşeni olarak, öğrencilerin kendileri adına alınan kararlarda söz sahibi olmalarına, demokratik liderlik becerileri edinmelerine imkân sağlayacak koşulları yaratmaları gerekir. Bu bağlamda, okul bir laboratuvar gibi değil, yaşamın tam anlamıyla kendisi olacak şekilde, öğrencilerin kişisel gelişimlerini kolaylaştıracak temel yeterlilik ve kuralları; öncelikle öğrenme yaşantıları sürecinde edinmelerine yönelik uygulamalar geliştirebilecek anlayışla yönetilir.

Öğretim Hizmetleri: Etkili okul yöneticilerinin temel ilgi ve uğraş alanlarından biri öğretim liderliğidir. Okul yöneticileri, okulun öğretim hizmetlerine yeterince odaklanabilmek ve bu konuda gerekli çabayı gösterebilmek için, öğretmen ve ailelere öğretim liderliği rolleri gerçekleştirecek fırsatlar yaratır. Yöneticilerin hem bireysel olarak her bir öğrenciye hem de genel anlamda okul başarısına odaklanan öğretim liderliği rolleri, öğretim hizmetleri kapsamında değerlendirilebilecek etkinlikler bütünüdür. Yöneticilerin öğretim liderliği rollerini gerçekleştirmek suretiyle ortaya çıkardıkları çabalar, okulun öğretim performansı olarak değerlendirilebilir. Öğretim performansı; aynı zamanda, etkili okul göstergelerinden biridir. Yönetimde etkililik ve verimliliği esas alan okullarda, öğretim hizmetlerinin amaçlanan yönde gerçekleştirilebilmesi için yöneticiler tarafından, okulun insan kaynaklarıyla birlikte, öğrenciler ve ailelerine gerekli öğretim desteği sağlanır (Balci, 2008; Özbaş, 2010). Yöneticilerin her bir öğrenci adına oynayacakları öğretim liderliği rolleri, okula kaydolmasıyla birlikte başlayıp diğer bir okul ya da öğretim kademesine geçişi veya mezuniyetle sona eren bir süreçtir. Bu süreçte, gerçek öğretim liderliği rolüne sahip yöneticiler, her öğrencinin yeti ve yeterliklerini kendi özelliklerine uygun olarak ortaya çıkarabileceği öğrenme çevreleri yaratılabilmesi için, çaba sarf eder. Hizmetten yararlananların memnuniyetlerinin temel alındığı etkili bir okulda, okul yöneticilerinin öğretim liderliği yeterliklerinden yoksun oluşu, okulun etkisizliğine yol açan en önemli değişkenler arasında değerlendirilebilir. Yapılandırmacı bireysel ve sosyal öğrenmelerin temel alındığı öğrenci merkezli öğretim çevrelerinde, öğrencilerin, öğretim yılı bazında, hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak, çok yönlü ve geniş açılı bir yaklaşımla akademik başarılarının artırılıp başarısızlıklarının giderilmesine çalışılır. Türk eğitim sistemi ana hatlarıyla değerlendirildiğinde, üzerinde özenle durulması gereken öğretim kademelerinden biri ilköğretimdir. İlköğretim, zorunlu öğretimin başlangıcını oluşturmakta; 8 yıllık bir öğrenim süreciyle özellikle akademik beklentiler açısından, bu sürece önemli işlevler yüklenmektedir. İlköğretim; aynı zamanda, ilk ve ortaokul kademelerini kapsayan en uzun süreli öğrenim sürecini oluşturmaktadır. İlköğretili değerlendirebilmenin ön koşulu, ilköğretim hizmetlerini kapsayan yönetmelik uygulamaların hangi yönde gerçekleştirildiğini ortaya koymaktır.

Amaç

Yönetmelik uygulamaların, etkililik, verimlilik ve kalite açısından eğitim yönetimi ve denetimi bilim alanı meslek algısına, mesleki gereklilik ve kriterlerine derece uygun olduğunu saptamak bu araştırmanın temel ilgi alanını oluşturmuştur. Bu amaçla araştırma problemi aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

- İlköğretim okulu yönetmelik uygulamalarının eğitim yönetimi mesleki kabul kriterlerine uygunluğuna ilişkin eğitim denetçisi algıları nelerdir, algılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

“İlköğretim uygulamalarının eğitim yönetimi mesleki kriterlerine uygunluğu araştırması”, ilköğretim okulu yöneticilerinin yönetim performanslarına ilişkin uygulamaların, eğitim denetçilerinin algılarına göre, hangi yönde oluştuğunun saptanmaya çalışıldığı; karşılaştırmalı türden, tarama modeli niteliğinde, betimsel bir çalışmadır. Karşılaştırmalı çalışmalar, katılımcılara bağlı değişken ya da değişkenlerin, bağımlı değişkeni hangi yönde etkilediğini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010). Var olan durumun tüm açıklığıyla ortaya konulabilmesini amaçlayan betimsel araştırmalar ise objektifliği ön plana çıkan çalışmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). İlköğretim uygulamalarının eğitim yönetimi mesleki kabul kriterlerine uygunluğuna ilişkin denetçi algıları araştırmasında, denetçilerin bağımsız değişkenlerini “mesleki kıdem ve eğitim yönetimi alanı öğrenim durumu” etkenleri oluşturmaktadır.

Evren ve Örneklem

İlköğretim uygulamalarının eğitim yönetimi mesleki kabul kriterlerine göre değerlendirilmesine ilişkin denetçi algıları araştırmasının evrenini, 2011-2012 Öğretim Yılı’nda Türkiye genelinde valiliklere bağlı olarak görev yapan 2833 eğitim denetçisi oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme ise tesadüfi küme örnekleme yöntemiyle seçilen Ankara, Adana, Afyonkarahisar, İzmir, Kütahya, Antalya, Balıkesir, Bilecik, Bitlis, Diyarbakır, Edirne, Erzincan, Erzurum, Hatay, İstanbul, Konya, Mardin, Siirt, Mersin, Muğla, Samsun, Trabzon, Ordu, Gaziantep, Şanlıurfa, Trabzon ve Van illerinde görev yapan eğitim denetçilerinden oluşturulmuştur. Örneklem Türkiye’nin 7 coğrafi bölgesinin her birinden, öncelikle eğitim denetçisi insan kaynağı en çok olan 3 ilinin alınması kararlaştırılmıştır. Daha sonra, bu illere, bölgelerden tesadüfi olarak seçilen 6 il daha eklenmiş; böylece araştırmanın yapıldığı toplam il sayısı, Türkiye genelinde 27’ye ulaşmıştır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü ise yukarıda belirtilen illerde görev yapan eğitim denetçilerinden tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 338 denetçiden oluşmuştur. Araştırma evrenindeki toplam eğitim denetçisi sayısından hareketle örnekleme alınması gereken denetçilerin saptanmasında, evrene göre örneklem belirleme çizelgelerinden yararlanılmıştır (Balcı, 2011b; Karasar, 2005). Araştırma sürecinde, eğitim denetçilerine iletilen 338 ölçekten, uygulama süreci sonunda 329’unun geri dönüşü sağlanmıştır. Geri dönüşü sağlanan ölçekler, evrene göre hesaplanan örneklem büyüklüğünün (329/338) % 97’sini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

İlköğretim etkinliklerinin, eğitim yönetimi kriterlerine ne derece uygun olduğunu saptamayı amaçlayan bu çalışmada kullanılan “İlköğretim Okulları Yönetim Zorunlulukları Ölçeği” araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, öncelikle eğitim sisteminde yönetim ve denetim uygulamalarını kapsayan geniş kapsamlı alanyazın taraması ile yasal ve yönetsel düzenlemeler incelenerek hazırlanmaya çalışılmıştır. Araştırmacıların eğitim yönetimi, denetimi, planlaması ve ekonomisi bilim alanına ilişkin kuram-uygulama bütünselliğini öncelleyen süreç odaklı çalışma ve araştırmaları da ölçeğin geliştirilmesine katkı sağlamıştır (Akbaşlı, 2010; Akbaşlı ve Kavak, 2007; Akbaşlı, Özbaş, Balcı ve Şahin; 2012; Özbaş, 2009; Özbaş, 2010; Özbaş, 2012a; Özbaş, 2012b). Ayrıca, araştırmacılar, denetim konusuna ilişkin olarak, bu çalışmadan önce, 2010-2011 Öğretim Yılı’nda, Türkiye genelinde Eğitim Müfettişleri Yönetmeliği’nin Uygulanabilirlik Durumuna İlişkin Müfettiş Algılarının saptanmaya çalışıldığı; Perceptions of Educational Supervisors Concerning the Feasibility of Educational Supervision Regulation adlı araştırmalarını yapmışlardır. 2011-2012 Öğretim Yılı’nda ise yine Türkiye genelinde ve eğitim denetçisi görüşlerine göre ilköğretim uygulamalarının eğitim yönetimi mesleki kabul kriterlerine hangi yönde uygun olduğunu saptanmayı amaçlayan ve bu çalışmaya konu olan çalışmalarını yapmışlardır.

Alanyazın taraması, yasal ve yönetsel düzenlemelerle araştırma sonuçlarına dayalı olarak, 52 maddeden oluşan bir taslak ölçek formu hazırlanmıştır. Formun kapsam geçerliliğinin incelenmesi amacıyla Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı akademisyenlerinin değerlendirmelerine başvurulmuştur. Değerlendirmeler sonucu, araştırma kapsamıyla doğrudan ilgisi bulunmayan 6 madde ölçekten çıkarılmıştır. Benzer içeriğe sahip 14 madde ise kapsamla uyumlu bir şekilde 7 madde halinde birleştirilmiştir. Bu doğrultuda, ölçekteki madde sayısı 13 azaltılarak 52’den 39’a

İlköğretim Okulları Yönetmelik Uygulamalarının Eğitim Yönetimi Bilim Alanı Yeterliklerine Uygunluk Düzeyine İlişkin Eğitim Denetçisi Algıları

indirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği durumunun incelenmesi amacıyla faktör analizi yapılmış; bu doğrultuda 84 denetçinin katılımıyla ön uygulamaya gidilmiştir. Ön uygulama sonucu, ölçeğe faktör analizi uygulayabilmek için en az 0.60 olarak gerekli görülen Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010) 0.86 olduğu saptanmıştır. Ölçeğin tek ya da çok faktörlü olup olmadığının saptanması amacıyla ise ön uygulama verilerine, Temel Bileşenler Analizi ile Varimax Dik Döndürme Yöntemi uygulanmıştır. Bu uygulamalara göre, ölçeğin hazırlanmasında kuramsal olarak temele alınan 3 faktörde toplanmadığı görülen 39 maddeden 5'i ölçekten çıkarılmıştır. Kalan 34 madde için yapılan faktör analizi sonucu, maddelerin birbirinden bağımsız 3 faktörde toplandığı; faktörlerin her birinin özdeğerinin 1'in üzerinde olduğu, faktörlerce açıklanan toplam varyansın ise % 49.47 olduğu saptanmıştır. Alfa katsayılarının ise 1. faktörde .929, 2. faktörde .927, 3. faktörde ise .933 bulunduğu saptanmıştır. Ölçeğin kapsam ve yapı geçerliliği açısından gerekli koşulları karşıladığı görüldüğünden (Balci, 2011b), araştırma çevresini oluşturan eğitim denetçileri Türkiye örneğinde uygulanmasına karar verilmiştir. **Tablo 1'de** faktörlerce açıklanan varyans oranlarıyla alfa değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 1. İlköğretim Okulları Yönetim Zorunlulukları Ölçeği Alt Faktörlerinin Varyans Oranları ve Cronbach Alpha Katsayıları

Faktör	Açıklanan Varyans %	Cronbach Alpha (α)
Yönetim Süreçlerine İlişkin Uygulamalar	17.12	.933
Öğrenci Kişisel Gelişim Hizmetleri	16.39	.929
Öğretim Hizmetleri	15.96	.927

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Beşli Likert yaklaşımıyla hazırlanan ölçekle elde edilen betimsel verilerin analiz ve yorumunda, aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (S) değerlerinden yararlanılmıştır. Araştırma ölçeğinin parametrik test varsayımlarını karşıladığı görüldüğünden ikiden fazla değişken karşılaştırmalarında, tek yönlü varyans analizi istatistiğinden yararlanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi, iki ya da daha çok bağımsız grup arasındaki farklılıkların değerlendirilmesi amacıyla uygulanır. Tek yönlü varyans analizi, en az üç grup arasındaki verilerin incelenmesinde başvurulan bir istatistiksel analiz tekniğidir (Ferguson ve Takane, 2005). Araştırmada, görüşlerine başvurulmuş eğitim denetçilerinin kıdem ve eğitim yönetimi bilim alanı öğrenim durumu değişkenlerinden her biri, 3'er bağımsız grup şeklinde ele alınmıştır. Bu nedenle araştırma değişkenlerine ilişkin olarak, bağımsız denetçi gruplarından elde edilen verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Varyans analizi sonuçlarının anlamlı çıktığı durumlarda ise algılar arasındaki farklılığın kaynağını bulmak amacıyla çoklu istatistiksel karşılaştırmalar yapılmıştır. Analizler ve yorumlamalarda, anlamlılık düzeyi olarak .05 dikkate alınmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırma bulguları, ölçeğin “yönetim süreçlerine ilişkin uygulamalar, öğrenci kişisel gelişim ve öğretim hizmetleri” bağlamında ifade edilen 3 faktörüne göre, önce betimsel, daha sonra karşılaştırmalı istatistiksel analiz tekniklerinden yararlanılarak yorumlanmıştır.

İlköğretim Uygulamalarının Eğitim Yönetimi Mesleki Kabul Kriterlerine Uygunluk Durumuna İlişkin Denetçi Görüşleri

Denetçilerin ilköğretim okulu yönetici performanslarını, eğitim yönetimi bilim alanı mesleki kabul kriterlerine uygunluk açısından nasıl değerlendirdiklerine ilişkin algıları, **Tablo 2’de** yer almıştır. Araştırma bulgularına göre, ilköğretim uygulamaları hem “yönetim süreçleri hem öğrenci kişisel gelişim hem de öğretim hizmetleri faktörlerinde” eğitim yönetimi mesleki kriterlerini yeterince karşılayamamaktadır. Bulgular, ilköğretim okulu yöneticilerinin okullarında, eğitim yönetimi mesleki gerekliliklerini yeterince yerine getiremediklerini göstermektedir. Eğitim denetçileri, ilköğretim okulu yöneticilerinin “yönetim süreçlerine ilişkin uygulamalar faktöründe” genel olarak ($\bar{X}=2.84$) düzeyinde bir performans sergilediklerini ortaya koymaktadır. Yönetim süreçlerine ilişkin etkinliklerde en yüksek performans “yöneticilerin eylemlerinde yetkilerinden çok etkilerini kullanması” (2.99) konusundadır. En yüksek ortalamaya sahip bu etkinlik bile düşük orta düzeyde bir performansa işaret etmektedir. “Hesap verilebilir ve denetlenebilir uygulamalar sergilenmesi” (2.98) etkinliği de yöneticilerin nispeten yüksek performans sergiledikleri konulardandır. Yöneticiler, yönetimde etkinin, iş yaptırabilme gücünü belli bir düzeyde ortaya koyabilmekte; ayrıca yönetsel eylemlerinin denetlenebilme ve hesap verebilme koşullarını karşılayabilmesine özen göstermektedirler. Okul güvenliği ve sağlığı konusu da etkili okul yönetimi kapsamında, önemsenen etkinlikler arasında yer almaktadır. Yöneticiler, “iletişim, değişim ve çevresel taleplere duyarlılık” konularında, yönetim mesleğinin gerekliliklerini oldukça düşük düzeyde karşılamaktadır. Özellikle ailelere yönetime eşit katılım fırsatları sağlanamamaktadır. Buna göre, okullar, en yakın çevrelerini oluşturan ailelerle işbirliğine dayalı yönetim gerçekleştirememektedirler. Okulların etkili iletişim ortamlarının yaratılmasıyla değişim ve sosyal taleplere duyarlılık konusundaki yetersizlikleri çevreyle bütünleşme sağlayamadıklarını göstermektedir. İlköğretim okulu yönetsel uygulamaları, eğitim yönetimi mesleki kriterlerini, en düşük düzeyde, “öğrenci kişilik hizmetleri faktöründe” (2.64) karşılamaktadır. Bu faktörde, uygulama düzeyi en yüksek oranlı etkinlik, “öğrencilerin okullarına tam zamanlı devamı konusunda aileleriyle işbirliği” (2.89) konusudur. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini sağlayacak uygulamalar ise “az” düzeyde ve oldukça yetersiz bir oranda gerçekleşmektedir. Öğrencilerin kendileri adına alınan kararlarda söz sahibi olması ile demokratik yaşam biçiminin gereklerinden olan liderlik ve sosyal yaşam becerileri kazandırıcı etkinliklere ilişkin yönetsel uygulamalar “az” düzeyinde ortaya çıkmıştır. Özellikle öğrencilere, doğrudan kendini gerçekleştirmelerini sağlayacak sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif imkânlar yeterince sağlanamamaktadır. Öğrenme-öğretme yaşantıları öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun gerçekleştirilememekte; yönetimin öğretim sorunlarının çözümüne odaklanmadığı görülmektedir.

Tablo 2. Eğitim Denetçilerinin İlköğretim Okulu Yönetim Uygulamalarını Eğitim Yönetimi Mesleki Kabul Kriterlerine Göre Değerlendirici Algıları

Yönetim Süreçlerine İlişkin Uygulamalar	N	$\bar{X}$	S
1. Yöneticilerin yetkilerinden çok etkilerini kullanması	329	2.99	1.05
2. Uygulamaların hesap verilebilir ve denetlenebilir olması	329	2.98	.92
3. Okul sağlığı ve güvenliği konusunda gerekli önlemlerin alınması	329	2.95	.98
4. Güven dolu iletişim ortamı yaratılması	329	2.77	.92
5. Değişim ve çevresel taleplere duyarlı uygulamalar geliştirilmesi	329	2.68	.89
6. Ailelere yönetim süreçlerine eşit katılım fırsatları sağlanması	329	2.56	.90
Öğrenci Kişisel Gelişim Hizmetleri			
1. Öğrencilerin tam zamanlı devamı için aileyle işbirliği yapılması	329	2.87	.96
2. Öğrencilere kendileriyle ilgili kararlarda söz hakkı verilmesi	329	2.58	.98
3. Öğrencilere demokratik liderlik becerileri kazandırılması	329	2.57	.91
4. Öğrencilere etkili sosyal yaşam becerileri kazandırılması	329	2.54	.99
5. Müzik, tiyatro, spor, güzel sanatlar, sosyal ve kültürel alanlarda öğrencilere kendini gerçekleştirme fırsatları sunulması	329	2.52	.94
Öğretim Hizmetleri			
1. Disiplin kurallarının adalet ve eşitlik ilkesine göre uygulanması	329	2.85	.93
2. Zümre ve şube rehber öğretmenlerinin eşgüdümlü çalıştırılması	329	2.65	.92
3. Öğrencilere hazırbulunuşluk düzeyine uygun öğretim sunulması	329	2.63	.97
4. Öğretim sorunlarının çözümü ve öğretim liderliği yapılması	329	2.62	.99
5. Başarısızlıkların giderilmesinde aileyle işbirliği yapılması	329	2.60	.86

Denetçi algılarına göre, ilköğretim okulları yönetim uygulamalarının eğitim yönetimi bilim alanı mesleki kabul kriterlerini oldukça düşük düzeyde karşıladığı bir başka faktör, öğretim hizmetleridir. Öğrenme-öğretme yaşantılarının gerçekleştirildiği temel bir süreç olarak öğretim hizmetlerine ilişkin yönetsel uygulamalar, ilköğretim okullarında, eğitim yönetimi mesleğinin gerekliliklerini düşük orta düzeyde ($\bar{X} = 2.68$) karşılayabilmektedir. Disiplin kurallarının uygulanmasında, yönetim gereklilikleri belli bir düzeyde karşılanırken, öğretim hizmetlerini etkileyici diğer etkinlikler yeterince etkili yönetilememektedir. Zümre ve şube rehber öğretmenlerinin birbirlerinin eylemlerinden haberdar olmaları, çabalarını desteklemeleri ve aynı amaç yönünde etkinlikte bulunmalarını sağlayacak eşgüdümleme süreçleri yeterince işe koşulamamaktadır. Öğrencilerin öğrenme yaşantılarına, varolan öğrenme yeterliliklerine uygun olarak, başlangıç yapabilmeleri sağlanamamaktadır. Yöneticiler, öğretim sorunlarının çözümüne odaklanamamaktadır. Ayrıca ve belki de en önemlisi; yöneticiler, öğrencilere, ailelere ve öğretmenlere, öğretim sorunlarının çözümü ve öğretimin verimliliğinin artırılması amacıyla öğretim liderliği yapamamaktadırlar. Yöneticiler, eğitim yönetimi bilim alanı kriterlerini en düşük düzeyde, “ailelerle çocuklarının başarısızlıklarının giderilmesi” konusunda etkileşimde bulunmayarak sergilemektedir.

Denetçilerin Kişisel Değişkenlerine Göre İlköğretim Uygulamalarının Eğitim Yönetimi Mesleki Kabul Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Görüşleri

“İlköğretim Uygulamalarının Eğitim Yönetimi Bilim Alanı Mesleki Kabul Kriterlerine Uygunluk Durumu” araştırmasının bağımsız değişkenleri, eğitim denetçilerinin “kıdem, eğitim yönetimi ve denetimi alanı öğrenim durumu” olmak üzere, 2 farklı kategoride ele alınmıştır. Kıdem değişkeni, “5 yıl ve daha az, 6-10 yıl ve 11 yıl ve daha fazla” olarak 3 farklı grupta sınıflandırılmıştır. Denetçilerin 49’u (% 14.90) 5 yıl ve daha az, 46’sı 6-10 yıl arası (% 13.98) ve 234’ü ise (% 71.12) 11 yıldan fazla denetim mesleği kıdemine sahiptir. Görüldüğü gibi denetçilerin 2/3’sinden fazlası 11 yıl ve üzerinde bir mesleki deneyime sahiptir. 6-10 yıl arasında kıdeme sahip denetçiler de bu gruba dâhil edildiğinde, Türkiye’de eğitim denetçilerinin yaklaşık % 90’ı oldukça deneyimli bir meslek grubunu oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde elde edilen bulgulara göre, kıdem değişkeni, denetçi algıları arasında ölçeğin her üç faktöründe de istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmamıştır. Bu bulgu, eğitim denetçilerinin denetim mesleğine ilişkin kıdem durumlarının belli bir yıl ortalamasının üzerinde olmasıyla açıklanabilir. Denetçiler çoğunlukla 6 yıl ve üzerinde bir mesleki deneyime sahiptir. Denetim mesleği, öğretmenliğe dayalı bir meslek olarak kabul edildiğinden; zaten eğitim denetçiliği seçme sınavına belli bir öğretmenlik mesleği kıdemine sahip olmayan öğretmenler başvuramamaktadır. Dolayısıyla 6 yıldan az denetim mesleği kıdemine sahip denetçiler de eğitim-öğretim hizmetleri sınıfında yeterli bir mesleki kıdeme sahiptir.

Denetçilerin eğitim yönetimi ve denetimi bilim alanı öğrenim durumu değişkenine göre, 178’i lisans (% 54.10), 57’si lisansüstü (% 17.33) ve 94’ü (% 28.57) ise eğitim yönetimi ve denetimi alanında herhangi bir öğrenime sahip değildir. Görüldüğü gibi denetçilerin yarısından fazlası eğitim yönetimi ve denetimi alanında lisans, % 17’den fazlası ise lisansüstü, % 29’u ise bu alanda herhangi bir öğrenim görmemiştir. Eğitim yönetimi ve denetimi bilim alanının lisans programları YÖK tarafından 1998 yılında, sonlandırılmasına rağmen, eğitim denetçilerinin bu meslek alanında lisansüstü öğrenimi önemsedikleri ya da bu alanda lisans öğrenimine de ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Çünkü denetçilerin % 17’den fazlası lisans öğrenimi sonlandırılan bu alanda lisansüstü öğrenime sahiptir. Eğitim denetçiliği seçme sınavlarına başvuru yapabilmek için, yalnızca öğretmenlik yapmış olmak ön koşul olmasına rağmen, denetçilerin eğitim yönetimi ve denetimi alanında lisansüstü öğrenime duydukları ihtiyaç ortadan kaldırılamamıştır. Bu durum, aynı zamanda, eğitim yönetimi ve denetimi alanının, bağımsız bir akademik bilimsel çalışma disiplini olduğuna ilişkin olumlu bir yaklaşımı da yansıtmaktadır. Bulgular, denetçilerin, eğitim yönetimi ve denetimi alanında, he bireysel istek ve ihtiyaçları hem de mesleki gelişim talepleri doğrultusunda, akademik öğrenime sahip olabilmek için gösterdikleri çabayı da vurgulamaktadır.

“Yönetim süreçlerine ilişkin uygulamalar faktöründe”, denetçi algıları arasında, öğrenim durumu değişkenine göre, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında lisans öğrenimi görmüş denetçiler, ilköğretim okullarını, yönetsel süreçlere ilişkin

uygulamalar faktöründe ($\bar{X}=2.73$) “düşük orta”, lisansüstü öğrenime sahip denetçiler de (2.75) “düşük orta” düzeyde yeterli bulmaktadır. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında hiç öğrenim görmemiş denetçiler ise (3.10) “orta” düzeyde yeterli görmektedir. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında hiç öğrenim görmemiş olanlarla lisans öğrenimine sahip olanlar arasındaki görüş farkı (.37), lisansüstü öğrenime sahip olanlar arasındaki görüş farkı ise .35’tir. Görüşler arasındaki farklar, .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur [F (326)=7.156, p<.05]. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında lisans ve lisansüstü öğrenim görmüş denetçiler, yönetim süreçlerine ilişkin uygulamaları, eğitim yönetimi bilim alanı mesleki kriterlerine uygunluk açısından, oldukça yetersiz bulmaktadır. Bu bulgu, eğitim yönetimi alanında akademik öğrenim görmüş denetçilerin, ilköğretim okulları yönetsel uygulamalarını, kuram-uygulama bütünselliğinde, ayrıntılı olarak değerlendirebildiklerini ve yönetsel uygulamaları eğitim yönetimi kriterlerine yeterince uygun bulmadıklarını göstermektedir. Eğitim denetçilerinin görüşleri arasındaki en yüksek düzeyli farklılıklar, “öğrenci kişisel gelişim hizmetleri faktöründe” ortaya çıkmıştır. Tablo 3’te görüldüğü gibi eğitim yönetimi ve denetimi alanında hiç öğrenim görmemiş denetçiler, ilköğretim okulları öğrenci kişisel gelişim hizmetlerini “orta”, lisans ve lisansüstü öğrenime sahip denetçiler ise “az” düzeyde yeterli görmektedir.

Tablo 3. Öğrenci Kişisel Gelişim Hizmetleri Faktörüne İlişkin Denetçi Görüşlerinin Eğitim Yönetimi ve Denetimi Alanı Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ile ANOVA Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	F	p
Lisans Öğrenimi Görmüş	178	2.44	.87			
Lisansüstü Öğrenim Görmüş	57	2.58	.93	326	14.488	.000*
Herhangi Bir Öğrenim Görmemiş	94	3.04	.92			

p<.05*

Öğrenci kişisel gelişim hizmetleri faktöründe, **Tablo 3’te** de görüldüğü gibi denetçi algıları arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Farklılığın kaynağını bulmak amacıyla ise çoklu karşılaştırma istatistiği yapılmıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucu, **Tablo 4’te** de yer aldığı gibi eğitim yönetimi ve denetimi alanında herhangi bir öğrenim görmemiş olan denetçi algılarının lisans ve lisansüstü öğrenime sahip denetçi algılarından daha yüksek bir oranda ortaya çıktığı görülmüştür. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında lisans ve lisansüstü öğrenimli denetçiler, ilköğretim okulu öğrenci kişisel gelişim hizmetlerini, alanda öğrenim görmemiş denetçilerden çok daha yetersiz olarak değerlendirmektedir. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında akademik öğrenime sahip denetçiler, öğrenci kişisel gelişim hizmetlerinin, eğitim yönetimi bilim alanı mesleki kriterlerine uygun yönetilemediği algısındadır.

Tablo 4. Öğrenci Kişisel Gelişim Hizmetleri Faktörüne İlişkin Denetçi Algılarının Eğitim Yönetimi ve Denetimi Alanı Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırılması

(I) Denetçi Öğrenim Durumu	(J) Denetçi Öğrenim Durumu	Ortalama	Farkı (I-J)	p
Herhangi Bir Öğrenim Görmemiş	Lisans Öğrenimi Görmüş	.60*		.000*
	Lisansüstü Öğrenim Görmüş	.46*		.000*

p<.05*

Eğitim yönetimi ve denetimi alanında akademik öğrenim görmüş denetçiler, ilköğretim uygulamalarının “öğretim hizmetleri faktöründe” de oldukça yetersiz bir gerçekleşme oranına sahip olduğu algısındadır. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında hiç öğrenim görmemiş denetçiler öğretim hizmetlerinin, yönetsel uygunluk kriterlerini karşılama durumunu “orta” ($\bar{X}=2.95$) düzeyde yeterli görmektedir. “Öğretim

İlköğretim Okulları Yönetmelik Uygulamalarının Eğitim Yönetimi Bilim Alanı Yeterliklerine Uygunluk Düzeyine İlişkin Eğitim Denetçisi Algıları

hizmetlerini” lisans öğrenimine sahip olanlar “az” ($\bar{X} = 2.57$), lisansüstü öğrenime sahip olanlar da oldukça yetersiz ($\bar{X} = 2.60$) bir düzeyde değerlendirmektedir. Eğitim yönetimi alanında hiç öğrenim görmemiş denetçilerle lisans öğrenimine sahip olanlar arasındaki algı farkı (.38), lisansüstü öğrenime sahip olanlar arasındaki algı farkı ise .35’tir. Belirtilen görüş farklılıkları .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur [F (326)=6.090, p<.05]. Eğitim yönetimi alanında akademik öğrenim görmüş olan eğitim denetçileri, ilköğretim okulları öğretim hizmetlerinin, öğrencilerin öğrenme-öğretme yaşantılarına etkili katkı sağlayabilecek bir yönetsel yeterliliğe sahip olmadığını düşünmektedir.

Araştırma bulgularına göre, ilköğretim okulu yönetsel uygulamalarının eğitim yönetimi mesleki kabul kriterlerine uygunluk oranı, ölçeğin üç faktöründe de “düşük orta” düzeyde gerçekleşmiştir. İlköğretim okulu yöneticileri yönetim biliminin gereklerine uygun etkili yönetsel uygulamalar gerçekleştirememekte; özellikle “öğrenci kişisel gelişim” ve “öğretim hizmetleri” faktörlerine ilişkin uygulamalar, daha yetersiz bir uygunluk kriterine sahip bulunmaktadır. İlköğretim okullarının yönetim mesleğinin kriterlerini karşılayamadığı en düşük düzeyli etkinlik göstergesi, “öğrencilere müzik, tiyatro, spor, güzel sanatlar, sosyal ve kültürel gelişim alanlarında kendilerini gerçekleştirme fırsatları sunulmamasıdır.” Denetçi algıları arasında kıdem değişkenine göre, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yokken, eğitim yönetimi ve denetimi alanı öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında lisans ve lisansüstü öğrenime sahip denetçiler, ilköğretim okulu yönetsel uygulamalarını yönetim bilimi kriterlerine uygunluk açısından daha yetersiz görmektedir.

Tartışma

Etkili okullarda, bütün iş ve işlemlerin, örgütsel eylemlerin yönetim biliminin gerektirdiği kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmesine çalışılır. Yöneticiler, ilgili insan kaynaklarına, okulun hedeflerine daha yüksek düzeyde ulaşılabilmesini sağlamak için, örgütlenme eylemlerine liderlik ederler. Bu doğrultuda okul için gerekli örgütsel yapı, okulun ilgili bütün insan kaynağıyla birlikte oluşturulur. Bir eğitim örgütü olarak okulda, yönetsel kararlardan etkilenen ilgili tarafların karara etkin katılımı sağlanır. Okulun bütün yönetim süreçlerinin, çalışanlarla birlikte gerçekleştirilmesi için gerekli eylemler işe koşulur. Örgütlü bir sistemin temel işlevlerinden biri, örgütü amaçlarına ulaştırabilecek eylemlerin hayata geçirilmesini sağlayabilmektir (Balcı, 2007; Hoy ve Tarter, 2004; Johansson, 2004). Yönetsel eylemlerin amaçlara uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğini ortaya çıkaracak uygulamalar ise denetim süreçlerine ilişkin etkinliklerdir. İlköğretim okulları yönetsel uygulamalarının, eğitim yönetimi bilim alanı mesleki kriterlerine hangi düzeyde uygun olduğunun ortaya çıkarılmasının amaçlandığı bu çalışmada, ilköğretim okullarının denetiminde önemli roller üstlenen eğitim denetçilerinin algılarına başvurulmuştur. Bu araştırmanın yapıldığı, 2011-2012 Öğretim Yılı sonu itibarıyla Türkiye genelinde 81 il valiliğine bağlı olarak görev yapan 2833 eğitim denetçisi olduğu öğrenilmiştir. Ancak bu araştırmanın araştırmacıları tarafından yapılan Eğitim Müfettişleri Yönetmeliği'nin Uygulanabilirlik Durumuna İlişkin Müfettiş Algılarının saptanmaya çalışıldığı; Perceptions of Educational Supervisors Concerning the Feasibility of Educational Supervision Regulation adlı çalışmada ise 2010-2011 Öğretim Yılı sonu itibarıyla Türkiye genelinde, 3150 eğitim denetçisinin görev yaptığı tespit edilmiştir. Buna göre, Türkiye genelinde bir öğretim yılı içinde, 317 eğitim denetçisinin görevlerinden ayrıldığı saptanmıştır. Görevlerinden ayrılan denetçi oranı tüm eğitim denetçileri içerisinde % 10'dan daha fazladır. Türkiye genelinde, öğretmen sayısındaki artışa rağmen, denetçi sayısındaki azalış dikkat çekici bir boyuttadır. Bu durumun, eğitim denetçilerinin görev alanlarından biri olan ilköğretim okulları yönetsel uygulamalarının etkili olarak denetiminin sağlanmasında, oldukça önemli sorunlar yaratabileceği açıktır. Yönetim karar süreci, denetim de alınan kararların hangi yönde gerçekleştiğinin saptanmaya çalışıldığı bir yönetim eylemi olarak düşünülebilir. Eğitim denetçisi sayısının bir yıl içerisinde % 10'dan daha fazla azalmasının ise alınan kararların yeterince denetlenememesine yol açabileceği ileri sürülebilir. Eğitim denetçisi sayısındaki bu olağandışı azalmanın, aynı zamanda, ilköğretim okulu yönetsel uygulamalarının, eğitim amaçları doğrultusunda gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenememesine de neden olabileceği açıktır. Böylece, ilköğretim okullarında, örgütsel amaçlara ulaşılması doğrultusunda, verilen kararlar yeterince denetlenemeyecektir.

Zorunlu eğitimin ilk ve temel basamağını oluşturan ilköğretim okulları, aynı zamanda, 4'er yıllık ilk ve ortaokul kademelerini de kapsayan 8 yıllık öğrenim süreciyle oldukça uzun bir zaman dilimine yayılmaktadır. İlköğretimin etkililiği, yönetimin, eğitim hedeflerine uygun etkinlikleriyle eşdeğer kabul edilebilir. İlköğretimde, yönetimin, mesleğin gereklerini hangi düzeyde karşıladığı sürekli denetlenmek zorundadır. Bu çalışmada, ilköğretim okulları, yönetsel uygulamalarının, eğitim yönetimi ve denetimi bilim alanı mesleki kriterlerini yeterince karşılayamadığı saptanmıştır. Farklı araştırma sonuçları da bu yönde saptamalar içermektedir. Araştırmalar, okulların öğrenci ihtiyaçlarının çok yönlü karşılanması; aynı zamanda çevresel değişim ve gelişim merkezleri olmak açısından, gerekli işlevleri beklenen düzeyde karşılayamadığını göstermektedir (Akbaşlı ve Kavak, 2008; Aydın, Sarier ve Uysal, 2012; Aydın, 2009; Balcı, 2008; Bayrakçı, 2007; Demirtaş, Üstüner ve Özer, 2007; Hoy and Tarter, 2004; Özbaş, 2009; Özbaş, 2010, Özbaş, 2012a; Sergiovanni ve Starratt, 2007).

Türk eğitim sisteminde, öğretmenlik hem akademik öğrenim bakımından hem de mesleki zorunlulukların gereğince yerine getirilebilmesi açısından, okul yöneticiliğinin ön koşulu kabul edilmektedir. Öğretmenlik mesleği ile ilgili gerekli koşulları karşılayabilen kimselerin kolaylıkla okul yöneticisi olabilecekleri kabul edilmektedir. Başarılı okul yöneticisi olabilmenin ön koşulunun başarılı öğretmenlik mesleği yapmış olmaktan geçtiği varsayılmaktadır (Balcı, 2008; Özbaş, 2009; Şişman, 2012). Bu araştırma sürecinde, elde edilen bulgular, “başarılı öğretmen, başarılı okul yöneticisi” varsayımının geçersiz olduğunu ortaya koymuştur. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında, lisans ve lisansüstü öğrenim görmüş eğitim denetçileri, ilköğretim okulları yönetim uygulamalarının, eğitim yönetimi bilim kriterlerini karşılayamadığını göstermektedir. Eğitim yönetimi ve denetimi bilim alanında, akademik öğrenime ve bakış açısına sahip eğitim denetçileri, ilköğretim uygulamalarının, eğitim yönetimi kriterlerini kuram-uygulama bütünselliğinde karşılamaktan uzak olduğunu düşünmektedir. İlköğretim okullarında gerçekleşen yönetsel etkinlikler, öğrencilerin kişisel gelişimine, etkili katkı sağlayamamakta; öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik olarak, yeterli oranda ortaya çıkarılamamaktadır.

Sonuç ve Öneriler

İlköğretim okulu yöneticileri, yönetimde etkiye, denetimde ise hesap verebilir ve denetlenebilir uygulamalar gerçekleştirilmesine çalışmaktadır. Okul sağlığı ve güvenliği ilköğretimde önemsenen etkinlikler arasında yer almaktadır. Çevreyle güven dolu iletişim, değişim ve çevresel taleplere duyarlılık konuları ilköğretim okullarının etkisiz olduğu yönetsel uygulamalardır. Ailelerin okul yönetimine eşit katılımlarının sağlanamaması da yönetimde etkisizlik göstergelerinden biridir. İlköğretim okulları, “yönetim süreçleri ile öğrenci kişisel gelişim ve öğretim hizmetlerine” ilişkin uygulamalarda, eğitim yönetimi ve denetimi bilim alanı mesleki kabul kriterlerini yeterince karşılayamamaktadır. İlköğretim okullarının, “öğrenci kişisel gelişim ve öğretim hizmetleri” ile ilgili yönetsel uygulamaları, eğitim hedef ve ihtiyaçlarına uygun bir yeterlilikte gerçekleştirilememektedir. İlköğretim okulu yöneticileri, bütün yönetsel uygulamalar içerisinde; özellikle öğrenci kişilik hizmetleri açısından, öğrenci ihtiyaçlarını karşılayabilecek yönetsel etkililik sergileyememektedir. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında akademik öğrenim görmüş denetçiler, ilköğretim uygulamalarını, eğitim yönetimi kriterlerine yeterince uygun bulmamaktadır. İlköğretim okulları, öğrencilerine, spor, müzik, sanat, sosyal ve kültürel alanlarda kendilerini çok yönlü olarak gerçekleştirebilecek fırsatlar sunamamaktadır. Yöneticiler, öğretim hizmetlerini, öğrencilerin öğretim, öğretmenlerin de öğretim liderliği ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir yaklaşımla yönetememektedir. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda, aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- İlköğretim okulu yönetsel uygulamaları, yönetim biliminin gerekliliklerini yeterince karşılayamadığından, ilköğretimde, eğitim yönetimi ve denetimi bilim alanı özelliklerine uygun yönetsel kriterler geliştirilmelidir,
- Okul yöneticiliğinin “öğretmenlik mesleğinden” farklı bir yetişme alanı olduğu kabul edilmeli ve yöneticiliğe atanacaklarda, Eğitim Yönetimi ve Denetimi bilim dalında akademik öğrenim görmüş olma koşulu aranmalıdır,

İlköğretim Okulları Yönetmeliklerinin Eğitim Yönetimi Bilim Alanı Yeterliklerine Uygunluk Düzeyine İlişkin Eğitim Denetçisi Algıları

- Okulların, çevresel değişim ve taleplere duyarlı sosyal etkileşim merkezleri haline gelmeleri sağlanmalıdır,
- İlköğretim okulu yöneticilerine, Eğitim Yönetimi ve Denetimi bilim alanı mesleki kriterlerine uygun öğretim liderliği becerileri kazandırılmalıdır,
- Öğrencilere okullarında, spor, müzik, sosyal ve kültürel alanlarda çok yönlü gelişmelerini sağlayacak imkânlar sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Açıkalin, A., Şişman, M. ve Turan, S. (2007). *Bir insan olarak okul müdürü (Birinci Baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akbaşlı, S. (2010). The perceptions of elementary supervisors on teachers' competencies. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 39, 13-36.
- Akbaşlı, S. ve Kavak, Y. (2007). Ortaöğretimde okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin bir durum çalışması. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 24, 237-256.
- Akbaşlı, S. ve Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 19, 1-21.
- Akbaşlı, S., Özbaş, M., Balcı, I. ve Şahin, H. (2012). Eğitim müfettişlerinin alan/branş denetimi ve rehberlik sürecindeki etkinliklerine ilişkin uzmanlaşmaları konusundaki görüşleri. Muğla Üniversitesi-Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası (Tem-Sen) Uluslararası Katılımlı Ulusal Eğitim Denetimi Sempozyumu IV. 31 Mayıs-2 Haziran 2012 Muğla Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Aydın, A., Sarier, Y. ve Uysal, Ş. (2012). Sosyo-ekonomik ve sosyokültürel değişkenler açısından PISA matematik sonuçlarının karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 164, 20-30.
- Aydın, İ. P. (2009). Türkiye'de eğitim yöneticileri ve eğitim denetçilerinin yetiştirilmesi atanma ve yükseltme ölçütleri. Eğitimde Yansımalar: IX Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu 12-13 Kasım 2009 (ss. 187-203). *Başkent Üniversitesi ve Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı*. Başkent Üniversitesi Avni Akyol Konferans Salonu, Bağlıca Yerleşkesi, Ankara.
- Balcı, A. (2007). *Etkili okul okul geliştirme kuram uygulama ve araştırma (4. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Balcı, A. (2008). Türkiye'de eğitim yönetiminin bilimleşme düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54, 181-209.
- Balcı, A. (2010). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü (genişletilmiş gözden geçirilmiş ikinci baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Balcı, A. (2011a). Eğitim yönetiminin değişen bağlamı ve eğitim yönetimi programlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 162, 196-208.
- Balcı, A. (2011b). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem teknik ve ilkeler (9. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bayrakçı, M. (2007). Türkiye'de eğitim yönetimi bilgi sistemleri ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51, 395-420.
- Büyüköztürk, Ş., Altun, S. A. ve Eyidoğan, F. (2009). Eğitim fakültesi mezunlarının niteliğine ilişkin bir durum çalışması. Eğitimde Yansımalar: IX Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu 12-13 Kasım 2009 (ss. 156-176). *Başkent Üniversitesi ve Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı*. Başkent Üniversitesi Avni Akyol Konferans Salonu, Bağlıca Yerleşkesi, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (5. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelik, K. ve Kavak, Y. (2009). Eğitim fakülteleri ve "KPSS-Öğretmenlik" sınavı sonuçları üzerine bir çalışma. Eğitimde Yansımalar: IX Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu 12-13 Kasım 2009 (ss. 131-154). *Başkent Üniversitesi ve Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı*. Başkent Üniversitesi Avni Akyol Konferans Salonu, Bağlıca Yerleşkesi, Ankara.
- Daft, R. L. (2007). *Organization theory and design (9th edition.)*. St. Paul MN: West Publishing.
- Demirtaş, H., Üstüner, M. ve Özer, N. (2007). Okul yönetiminde karşılaşılan sorunların öğrenci ve okul ile ilgili değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 51, 421-455.
- Ferguson, G. A. & Takane, Y. (2005). *Statistical analysis in Psychology and education (6. Ed.)*. Montreal, Quebec: McGraw-Hill Ryerson Ltd.
- Hoy, W. K. & Tarter, C. J. (2004). *Administratoras solving the problems practice decision-making concepts, cases, and consequences (second edition)*. Boston: Pearson Education, Inc.
- Johansson, O. (2004). Introduction democracy and leadership – or training for democratic leadership. *Journal of Educational Administration*, 42 (6), 620-624.

İlköğretim Okulları Yönetmelik Uygulamalarının Eğitim Yönetimi Bilim Alanı Yeterliklerine Uygunluk Düzeyine İlişkin Eğitim Denetçisi Algıları

- Karagözoğlu, G. (2009). Türkiye’de öğretmen yetiştirme uygulamalarına genel bakış. Eğitimde Yansımalar: IX Türkiye’nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu 12-13 Kasım 2009 (ss. 11-18). *Başkent Üniversitesi ve Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı*. Başkent Üniversitesi Avni Akyol Konferans Salonu, Bağlıca Yerleşkesi, Ankara.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi (12. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB. (2011). *Okullarda süreç yönetimi*. Ankara: Devlet Kitapları Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü.
- Norton, M. S., Webb, L. D., Dlugosh & Sybouts, W. (1996). *The school superintendency new responsibilities new leadership*. Printed in the United States of America: Allyn and Bacon.
- Özbaş, M. (2009). İlköğretim okullarında sınıf içi etkinliklerin denetimi. *Çağdaş Eğitim*, 366, 25-32.
- Özbaş, M. (2010). İlköğretim okullarında öğretimin denetimi ve müdürlerin öğretimin denetimine ilişkin görevleri. Eğitim Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı (ss.43-53). *EYUDER Eğitim Yönetimi ve Uzmanları Derneği*, “Eğitim Yönetiminde Vizyon.” 9 Ekim, Başkent Öğretmenevi, Ankara.
- Özbaş, M. (2012a). Student and parental perceptions on meeting the educational needs of the disadvantaged students in the primary schools. *Educational Research*, 3 (3), 311-319.
- Özbaş, M. (2012b). Student perceptions related to equality of chance and opportunity in secondary education according to school types. *American International Journal of Contemporary Research*, 2 (4), 75-84.
- Öztekin, A. (2010). *Yönetim bilimi (4. Baskı)*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Öztürk, N. ve Celep, C. (2009). Lider olarak okul müdürünün hesap verebilirliği cevap verebilirlik açıklık ve sorumluluk ölçeklerinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. IV. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı (ss. 376-384). 14-15 Mayıs. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, Denizli.
- Rebore, R. W. (2004). *Human resources administration in education a management approach (7th ed.)*. United States: Allyn and Bacon.
- Sergiovanni, T. J. & Starratt, R. J. (2007). *Supervision: a redefinition (8th Ed.)*. New York: McGrawHill.
- Smith, R. E. (2005). *Human resources administration a school-based perspective (Third edition)*. New York: Eye On Education, Inc.
- Şekerci, M. ve Aypay, A. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin yönetim becerileri ile grup etkililiği arasındaki ilişki. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 57, 133-160.
- Şişman, M. (2012). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi (5. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taymaz, H. (2011). *İlköğretim ve ortaöğretim okul müdürleri için okul yönetimi okul yöneticisinin iş alanları alanlara giren işler işlerin işlemleri işlem basamakları (10. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Weaver, H. R., Landers, M. F., Stephens, T. M. & Joseph, E. A. (2003). *Administreting special education programs a practical guide for school leaders*. London: Praeger Publishers.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

Introduction

In Turkish educational system, school teaching has been accepted as a profession that requires academic education at university level in terms of the authority, responsibility and other relevant variables above and beyond the call of duty. However, “educational and school administration and educational supervision” have not been accepted as professions that require universal academic training. When Turkish educational system has been evaluated with an integrated perception point, it has been understood that the basic problems have arisen from the results related to administrative applications. Results such as the inadequacy of teacher training system and student performance, administrative indifference, elementary, secondary and higher education’s being away from meeting the satisfaction clearly reveal this case.

Primarily administrators who have had proper qualifications for the profession of educational administration are required to meet the expected functions of the schools. School managers cannot acquire qualifications suitable to the requirements of educational and school administration profession without having an efficient academic study at educational administration and supervision field. During the academic training, required leadership skills have been acquired to administrators in terms of administration process through the activities in which theory and practice are integrated. Administrators who are endowed with leadership skills endeavor for students to acquire democratic attainments in which their sociability is also taken into consideration as well as their individuality. Administrative efficiency of elementary schools which especially creates one of the most important grades in terms of academic functions should be carried out within comprehensive studies. In this research, elementary education practices have been categorized into three groups as “activities regarding administration process, student personal development and teaching services”.

Purpose

In Turkey, elementary education is the longest term learning process that includes primary and secondary grades. The prerequisite to evaluate elementary education is to reveal to what extent administrative practices have been actualized. Determining to what extent those practices have been in accordance with the educational administration professional perception is the basic concern of this study. For this reason, in the research there has been sought an answer to the question of “What are the perceptions of educational supervisors related to the compliancy level of elementary education schools administrative applications to educational management professional acceptance criteria and is there a statistically significant difference between the perceptions?”.

Method

“The research of educational supervisor perceptions related to the compliancy level of elementary education schools administrative practices to educational administration professional compliancy criteria” is a comparative, descriptive and predictive study in screening model quality. The research has two basic independent variables. Those are the independent variables of “professional seniority and educational administration educational status of educational supervisors”. The population of the research about the evaluation of elementary education practices according to educational administration professional acceptance criteria has included 2833 provincial educational supervisors carrying on their duties all around Turkey depending upon governorates. The study sample has included 338 supervisors chosen with simple random cluster sampling model according to the regions and provinces. There has been determined to include 3 provinces which have the most number of educational supervisor human sources from each of the 7 geographical regions. Then, 6 more randomly chosen provinces have been added to these; and the total number of the provinces has become 27.

The “Elementary education Schools Administration Requirements Scale” used in the research has been developed by the researchers depending upon the literature review, academician evaluations and statistical analysis results. Content validity of the scale has been analyzed through

factor analysis. For that purpose, pre-implementation has been performed with the participation of 84 supervisors. The scale has been determined as multi-factor as result of the statistical process performed upon pre-implementation data and the total variance explained by the factors has been found as 49.47%. According to the factors, alpha reliability coefficient has been determined as changing between .927 and .933 interval. The scale has been prepared using five-point Likert approach. Arithmetic mean ($\bar{X}$) and standard deviation (SD) values have been benefited for the analysis of the descriptive data in the research. For the comparison of the data, one-way variance analysis results have been used. In this research, one-way variance analysis has been utilized for the purpose of evaluating the probability of difference between independent control groups. The level of significance has been taken into consideration as .05.

Findings and Interpretation

According to the research findings, elementary education practices cannot adequately meet educational management professional criteria “in both administration processes and student personal development and teaching services”. Findings represent that professional requirements of educational administration have not been fulfilled. Educational supervisors have revealed that elementary education school managers have displayed a performance at ($\bar{X}=2.84$) level in general “on the factor of applications regarding administration processes”. The highest performance in activities regarding management processes is about “administrators prefer using their efficiency rather than their authorities in their actions” (2.99). Even this activity which has the highest average indicates a medium-level performance. The activity of “Presenting accountable and controllable practices” (2.98) has been one of the areas administrators display relatively high performance. Administrators have perceived the power of administrating at a specific level; besides they have been attentive for administrative practices to meet the accountable and controllable conditions. School security and health is also among the activities that have been cared within the scope of efficient school administration.

According to the findings obtained during the research process, the variable of seniority has not created a statistically significant difference in each of the three factors of the scale among supervisor perceptions. This finding can be expressed through seniority of educational supervisors regarding supervision profession’s being over a specific level. According to the educational status variable of supervisors’ educational administration and supervision field, 178 (54.10%) supervisors have graduate degree, 57 (17.33%) have postgraduate degree and 94 (28.57%) have no education about educational administration and supervision. As it can be seen here, more than half of the supervisors have graduate degree for educational administration and supervision, more than 17% have postgraduate degree and 29% have had no education on any field. The supervisors who have studied on educational administration and supervision find elementary education schools adequate at (2.73) “low-to-mid” level in the practices factor regarding administrative processes, and the supervisors who have postgraduate degree have found is adequate at (2.75) “low-to-mid” level. The supervisors who have had no education on educational administration and supervision have found adequate at (3.10) “medium” level. The educational supervisors who have had academic study on educational administration have considered that elementary education school teaching services do not have an administrative adequacy which will make contributions to the learning-teaching experiences of the students.

Discussion

Efficiency of the elementary education schools can be revealed through the satisfaction level of the parties who render educational services and who benefit from educational services. In this research, efficiency level of elementary education schools has been carried out in terms of compliance to the educational administration criteria. Educational supervisors whose perceptions have been asked evaluate compliancy to educational supervision at a “low-to-mid level”. Especially the supervisors who have academic education on educational administration have considered that elementary education schools cannot make efficient contributions upon personal and academic development of the students.

Conclusion and Suggestions

Elementary education administrative practices have not been found adequately efficient in terms of compliance to the educational administration and supervision professional acceptance criteria. Administrative practices of the elementary education schools regarding “students’ personal development and teaching services” do not have a performance that can achieve the objectives of educational need and expectations. The research results show that the prerequisite for bringing efficient administrative competence in elementary education administrators is only possible through having an academic study on Educational Administration and Supervision.